

O satelitski navigaciji

Območje kjer posreduje GRS se nenehno širi. Tako v prostorskem pogledu kot načinu in področju delovanja. Pri svojem delu se nenehno srečujemo z množico tehničnih pripomočkov, ki nam olajšajo delo oziroma skrajšajo intervencijski čas.

V smislu varnosti reševalcev (v času intervencije mora vodja nenehno natančno vedeti kje se nahaja posamezen reševalec) in v želji skrajšati čas iskanja oziroma dostopa do iskanega ali poškodovanega (s primerno tehnično opremo poiskati najkrajšo pot ali zelo temeljito opraviti pregled določenega območja in to tudi primerno dokumentirati) pa lahko še marsikaj storimo....

...z razširjenim znanjem orientacije, uporabo GPS naprav in primerno programsko opremo znatno izboljšamo pogoje dela reševalcev in lahko močno skrajšamo intervencijski čas.

Takole nekako sem zapisal leta 2001 v uvodnik članka o GPS navigaciji.

Mnenja so se kresala. Tudi taka so bila, da preveč filme gledam, da sem idejo ukradel, pa tudi takšna, ki so idejo izrazito podpirala. Še dobro, da nisem bil osamljen v svojem prepričanju. Prebili smo led. Na več različnih koncih v Sloveniji se je v istem času pojavila ideja in potreba po takšni opremi in znanju. Nekako smo se enako misleči našli in staknili glave. Počasi, prepočasi smo napredovali. Največji vzrok za počasno napredovanje je bil v tem, da smo odkrivali že odkrito. Kot smo vedno znova ugotavljali, večino potrebnih stvari v državnih službah že obstaja, a je bilo do njih skoraj nemogoče priti. Npr. skenirali smo karte in jih umerjali, iskali kako poenostaviti pretvorbo v veljavni državni koordinatni sistem, ki je resda zastarel, a na tisti stopnji smo mislili, da je to nujno potrebno. Vse to in vse ostalo kar smo potrebovali so državne inštitucije že imele.

Sčasoma smo ovire prešli. Karte smo še vedno delali sami in ob uporabi programa Ozi Explorer smo že lahko delno uresničevali naš cilj. Nuditi logistično podporo vsaj v iskalnih akcijah. Ko so me februarja, leta 2004, iz Centra za obveščanje v Novi Gorici prvič zaprosili za pomoč (iskalna akcija za pogrešanim padalcem), me je bilo neizmerno strah. Kaj če zadeva ne deluje? Delovala je! Ko sem imel predavanje na temo GPS navigacije v Gorski šoli SV, pri kinologih in v alpinističnih šolah se je zadeva začela hitreje premikati. Kar nekaj postaj GRS se je začelo intenzivno ukvarjati s satelitsko navigacijo. Na nekaterih, v Kamniku, Prevaljah, Trziču, Bovcu, Škofji Loki, ... smo pripravili izobraževanje in krog pristašev ideje se je širil. Vedno več posameznikov je GPS začelo uporabljati na svojih turah in izletih. Če kaj ni šlo sem bil na voljo in težava je bila kmalu rešena.

Naslednji zalogaj, s katerim smo morali opraviti, je bilo deljeno mnenje o uporabi koordinatnih sistemov. Delati v domačem, iz dobe Marije Terezije, ali privzeti svetovni koordinatni sistem?

Vektorske, tako imenovane TOPO karte, ki jo vnesemo v GPS napravo, namreč še vedno nismo imeli, če odštejem kolegovo mojstrovino, ki je nastala na domačem PC. Na tržišče je sicer ravno takrat prišla karta Adria TOPO, ki je vsebovala ceste in poti za celotno Slovenijo, Hrvaško in del Bosne. Dokaj natančna, a brez imen ulic in hišnih števil, brez kategorizacije cest in kar je najpomembnejše, brez plastnic, kar je za delo v gorskem svetu še kako potrebno. Ker GPS naprava deluje v svetovnem koordinatnem sistemu in na ta način podaja tudi koordinate točk, bi moral uporabnik vsako točko ali preračunati ali pa, preprosteje, v napravo vnesti popravke in bi naprava sama pretvorila enote, ki jih potrebuješ, da to točko najdeš na karti. Mnenja so se zopet delila, iskre so letele.

Takole je v enem od sestavkov zapisal kolega in strokovnjak na tem področju g. Dolenšek iz Kranja.

»Nekateri pa zelo širijo mnenje, da si naj ljudje v gps vpišejo korekcijske faktorje in s tem svoj GPS iz WGS84 spremenijo na GK. V praksi se to ne obnese, ker so te korekcije lokalno pogojene in vam nekeje funkcionirajo, drugje pa seveda povzročijo velike napake.

Predlagam, da lobirate za topografsko GPS karto Slovenije. Pri vodnikih, PZS, reševalcih... Mi jo imamo narejeno, za simbolično ceno bi jo odprodali nekemu, ki jo bo spravil v življenje. Ponujamo jo nekemu podjetju, pa se fantje zelo obirajo in mečkajo. Večji pritisk bomo ustvarili, bolje bo.«

Ko je preteklo dovolj Save, se je tudi to uredilo. Čas dela čudeže. Karta TOPO Slovenija je na tržišču in s pridom jo uporabljamo.

V mojem prvem članku sem predpostavil vsaj tri razloge zakaj spada GPS v delo GRS.

- varnost reševalca

- iskanje pogrešanega in dostop do poškodovanega

- analiza intervencije na osnovi dobljenih podatkov: a) boljše načrtovanje intervencije in b) kot dokaz opravljenega dela za naročnika oziroma plačnika intervencije

Sreča v nesreči, dobesedno, kar dve posredovanji različnih postaj GRS v tem obdobju sta izdatno pripomogli k boljšemu razumevanju zgoraj napisanega. Reševalci iz Prevalj bi že najdene in oskrbljene planince lažje, predvsem pa mnogo hitreje spravili v dolino s pomočjo GPS naprave, kamniški reševalci pa so se, kljub takrat bornemu znanju, na nočni intervenciji na Grintovec odpravili s pomočjo GPS naprave in jo hitro in uspešno zaključili. Članek v medijih je dodal še piko na i in nadaljnje delo je bilo precej lažje.

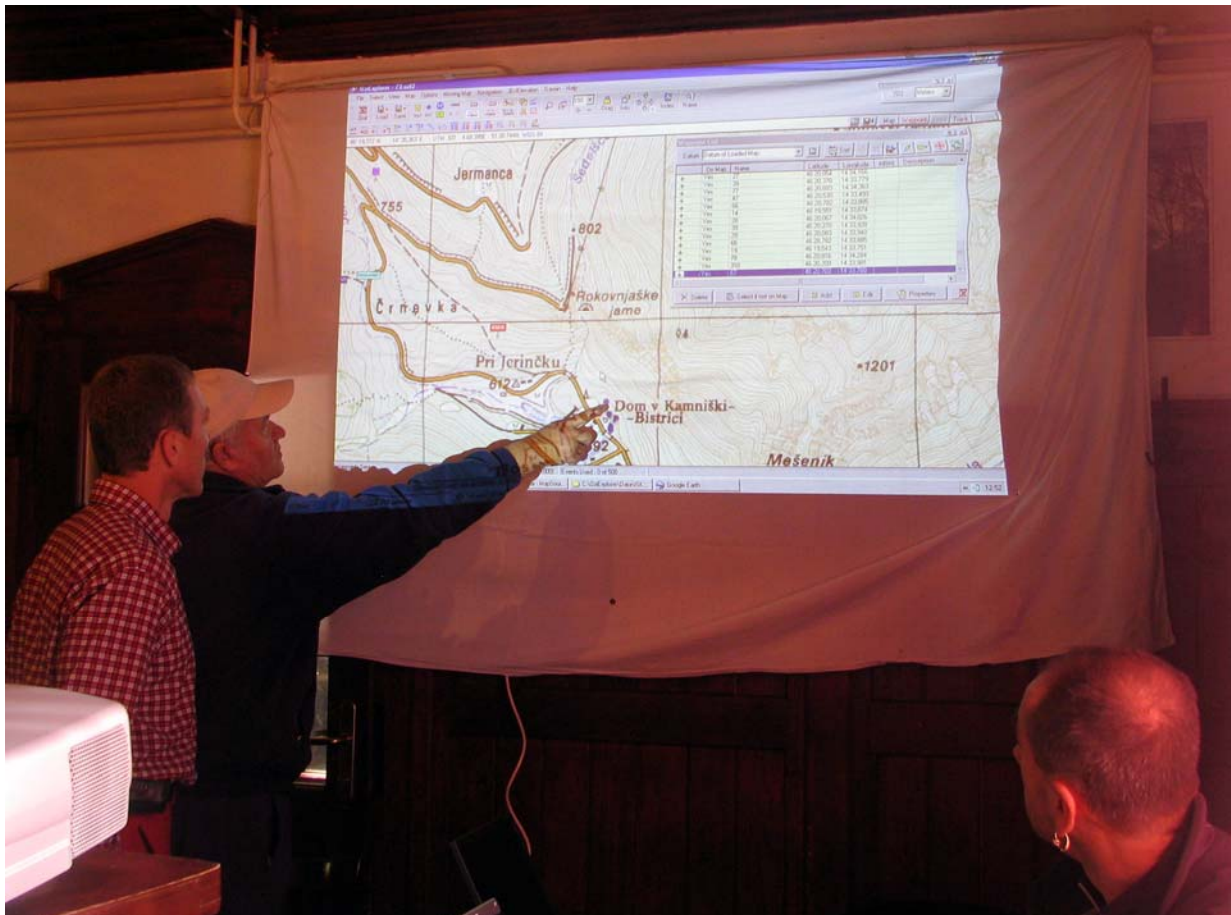

Vaja Alpe Adria – Spital, 2005

Idejo, da je stvar dobro zastavljena in potrebna pri našem delu je vseskozi podpirala Komisija za reševanje iz plazov. Prav v iskalnih akcijah je podpora s satelitsko navigacijo nujno potrebna. Na letnem tečaju iskanja pogrešanih na Pohorju smo prvič izvedli takšno vajo. Od takrat dalje je to stalna praksa. Metodologijo smo dobro izpilili in jo leta 2006 predstavili na kongresu IKAR. Dve leti bo tega, kar smo prvič z vsebino seznanili inštruktorje, lani pa smo to temo uvedli tudi v program za nove reševalce GRZS.

Konec dober, vse dobro. Trditev sicer drži, vendar nismo še zaključili. Zadnji dve leti poleg izobraževanja reševalcev delamo še na opremljenosti društev in postaj z aparati, programsko opremo in kartami. Počasi a vztrajno!

Ko sem letos konec avgusta, z logistično podporo sodeloval na obsežni iskalni akciji Kinološke zveze Slovenije v Lučki Beli in vodil pet skupin, skupaj čez trideset ljudi, sem razmišljal, da se je sedaj morda le prijelo, ko pa smo konec oktobra pozno popoldan v Kamniški Bistrici z reševalci društva GRS Kamnik zaključili obsežno iskalno akcijo za pogrešanim Bolgarom, sem vedel, da je obdobje prepričevanja in dokazovanja za nami. GPS aparat je postal del standardne opreme reševalca GRZS, logistična pomoč s satelitsko navigacijo na iskalnih in drugih akcijah pa del doktrine GRZS.

Iskalna akcija »Bolgar« - Kamniška Bistrica, oktober 2007